

Kış Spor Aktivitelerine Katılan Yerli Turistlerin Algıladıkları Kısıtlayıcı ve Motivasyonun Davranışsal Niyet Üzerindeki Etkileri
(The Effects of Perceived Constraints and Motivation on Behavioral Intent by Local Tourists Participated in Winter Sports Activities)

*Özgür DAVRAS^a

^a Süleyman Demirel Üniversitesi, İ.İ.B.F., Turizm İşletmeciliği Bölümü, Isparta -Türkiye (ozgurdavras@sdu.edu.tr)
<https://orcid.org/0000-0001-9037-4193>

MAKALE GEÇMİŞİ

Gönderim Tarihi:
29.04.2020

Kabul Tarihi:
10.06.2020

Anahtar Kelimeler:

Kış spor aktiviteleri
Boş zaman faaliyet kısıtlayıcıları
Motivasyon
Davranışsal niyet

Keywords:

Winter sports tourism
Leisure constraints
Motivation
Behavioral intentions

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

***Sorumlu Yazar:** Özgür DAVRAS

E posta: ozgurdavras@sdu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırma, kış spor aktivitelerine katılan yerli turistlerin algıladıkları kısıtlayıcılar ve motivasyonlarının gelecekteki davranışları üzerindeki etkilerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Isparta Davraz Kayak Merkezi'ne kış spor aktivitelerine katılmak amacıyla gelen 388 yerli turist üzerinde bir anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen verilere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon ve korelasyon analizleri sonucunda, kısıtlayıcıların yerli turistlerin gelecekte tekrar kış spor aktivitelerine katılma niyetini olumsuz yönde etkilediği, motivasyonlarının ise olumlu yönde etkilerinin olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca bazı kısıtlayıcı ve motivasyon boyutları arasında hem pozitif hem de negatif ilişkilerin olduğu da tespit edilmiştir.

ABSTRACT

The present study examines the impact of perceived constraints and motivation by local tourists participated in winter sports activities on their future behaviour. With this purpose, a questionnaire study was carried out on 388 local tourists who came to Isparta Davraz Ski Center to participate in winter sports activities. According to the results of multivariate regression and correlation analyses performed on the data obtained, it has been revealed that the constraints had negative effects on intention of participate in winter sports activities, and the motivation had positive effects. It was also determined that there were both positive and negative relationships between some constraints and motivational dimensions.

Makalenin Künyesi: Davras, Ö. (2020). Kış Spor Aktivitelerine Katılan Yerli Turistlerin Algıladıkları Kısıtlayıcı ve Motivasyonun Davranışsal Niyet Üzerindeki Etkileri. AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi, 23 (1), 142-163

GİRİŞ

Spor turizmi kapsamında değerlendirilen kış turizmi uluslararası alanda en hızlı büyüyen turizm pazarlarından biri olmasının yanı sıra turizmi on iki aya yayması, yıl boyunca sürekli istihdam yaratması ve gelir artırması gibi ekonomik yönlü katkıları en önemli alternatif turizm türlerinden biri olmaktadır. Birçok ülke için yeni bir turizm çeşidi olarak görülen kış turizmi, turizmin yıllık %15-20'lik payına sahip olmakla beraber 70-90 milyar dolarlık hacme sahip (Gül vd., 2016) olmakla birlikte 2017-2018 kış sezonunda uluslararası düzeyde kayak yapmak amacıyla seyahat eden turist sayısı 350 milyona ulaşmıştır (Vanat, 2019). Tüm bu gelişmeler sonucunda kış sporları turizminin son yıllarda karlı bir niş pazar olarak ortaya çıkması araştırmacıların ilgi göstermesine neden olmuştur. Kış sporları turizmini ele alan çalışmalar genel olarak kış turizm potansiyelinin değerlendirilmesi (Özçoban, 2019), turistlerin kış turizm destinasyonunu seçimi ve değerlendirmeleri (Flagestad ve Hope, 2001), iklim değişikliklerinin kış turizmüne etkileri (Unbehaun vd., 2008) gibi konulara odaklanmalarına rağmen, bireyleri kış spor aktivitelerine katılmaya nelerin motive ettiğini (motivasyon) ve hangi faktörlerin aktivitelere katılımı sınırlandığı (kısıtlayıcılar) gibi konular göz ardı edilmiştir.

Seyahat motivasyonları ile boş zaman faaliyetlerine katılım kısıtlayıcıları turistlerin karar verme sürecinde önemli rol oynamaktadır (Miyake ve Rodgers, 2008). Psikolojik bir terim olan motivasyon, insanların eylemlerini gerçekleştirmeye teşvik eden itici bir faktör olarak tanımlanmakta olup, turizm bağlamında bireylerin belirli yerlere seyahat etmesine veya belirli turistik etkinliklere katılmasına neden olan etkenleri ifade etmektedir. Motivasyon konusu literatürde yoğun bir ilgi görmüştür. Bu çalışmalarda genelde turistlerin seyahat motivasyonları ele alınsa da bunun yanı sıra destinasyon imajı, destinasyon sadakati, destinasyon seçimi ve tekrar ziyaret etme (Khan vd., 2018) gibi değişkenlerle ilişkileri de araştırılmıştır. Sınırlama veya daraltma anlamına gelen kısıtlayıcılar ise turizm alanında boş zaman faaliyetlerine katılım kısıtlayıcıları olarak ele alınmış olup bireylerin boş zaman tercihlerini olumsuz yönde etkileyen, aktivitelere katılımlarını sınırlayan veya katılım kararlarına engel olan faktörler olarak tanımlanmaktadır (Jackson vd., 1993). Crawford ve Godbey (1987) boş zaman faaliyetlerine katılım kısıtlayıcılarına yönelik kişisel, kişilerarası ve yapısal boyutlardan oluşan üç boyutlu model önermiştir. Bu model turizm literatüründe kısıtlayıcılarla müzakere ve motivasyon gibi değişkenlerle incelenmiştir (Alexandris vd., 2007; Song vd., 2016; So vd., 2018).

Turizm faaliyetlerine katılmada temel unsur ve turizm davranışının önemli bir belirleyicisi olan motivasyon ve kısıtlayıcıların, literatürde farklı turizm türlerinde turist davranışı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Örneğin Song vd. (2016) kitle turizmi kapsamında kısıtlayıcıların turistlerin tekrar ziyaret etme niyeti; So vd. (2018) Airbnb kullanıcıları üzerinde motivasyonun davranışsal niyeti ve Kahn vd. (2018) seyahatçilerin algıladıkları kısıtlayıcı ve motivasyonun tekrar ziyaret etme niyeti üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Turistlerin satın alma karar sürecinin önemli bileşenleri olan motivasyon ve kısıtlayıcıların turist davranışları üzerindeki etkilerini kış sporları turizmi kapsamında ele alan araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu araştırmalarda da kısıtlayıcıların motivasyon üzerindeki etkileri (Alexandris vd., 2011), motivasyon ve aktivitelere katılım sıklığı arasındaki ilişkiler (Alexandris vd., 2002) ele alınmasına rağmen kısıtlayıcı ile motivasyon arasındaki ilişkiler ve bu değişkenlerin davranışsal niyet üzerindeki etkilerinin araştırılması ihmal edilmiştir.

Bu çalışma literatürdeki araştırmalardan farklı olarak kış spor aktivitelerine katılan yerli turistlerin, hem algıladıkları kısıtlayıcı ve motivasyonun tekrar aktivitelere katılma niyeti üzerindeki etkilerini hem de kısıtlayıcı ve motivasyon boyutları arasındaki ilişkileri inceleyerek ilgili literatürün gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

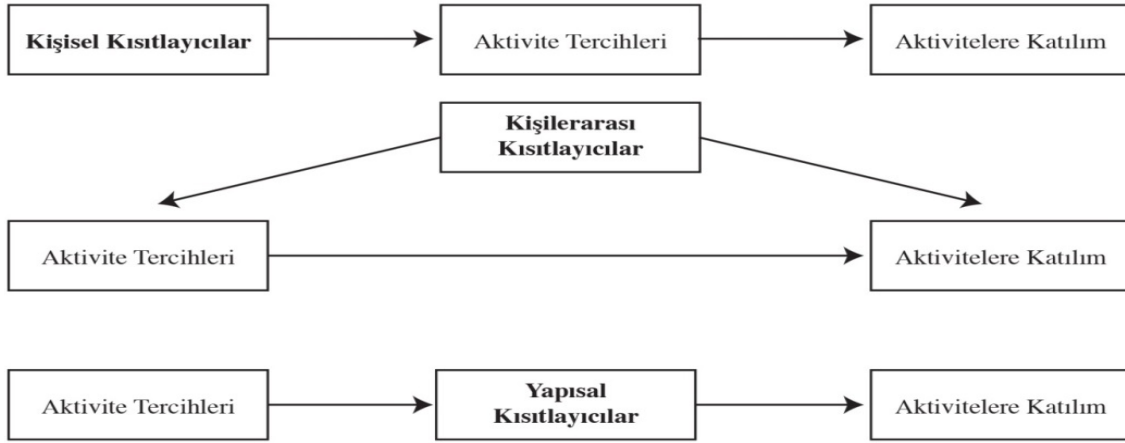
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Boş Zaman Faaliyet Kısıtlayıcıları

Kısıtlayıcıları, Raymore vd. (1993) bireylerin istekli olmalarına rağmen boş zaman ve eğlence faaliyetlerine katılmalarını sınırlayan veya katılım sıklığını azaltan veya katılım kararına engel olan, Jackson (1993) bireylerin aktivitelere katılmaya veya aktivitelere katılıma devamlılığının sürdürülmesine mâni olan faktörler olarak tanımlamışlardır. Cho vd. (2014) ise dünya turizm pazarının büyümesini engelleyen ve dolayısıyla potansiyel turizm destinasyonlarının gelişimini sınırlayan seyahat faktörleri olarak nitelendirmişlerdir.

Turizm alanında boş zaman faaliyetlerine katılım tercihleri ve katılım arasındaki ilişkileri yansıtmak, kısıtlayıcıların yapısını açıklamak ve bu yapıyı kavramsallaştırmak amacıyla Crawford ve Godbey (1987) bir model ortaya koymuşlardır (Şekil 1). Bu modele göre bireylerin boş zaman faaliyetleri katılımına 3 kısıtlayıcı faktör etki etmektedir. Bunlar: kişisel, kişilerarası ve yapısal faktörlerdir. Kişisel faktörler, bireylerin psikolojik özellikleri ile ilgili içsel kısıtlayıcılarıdır. Başka bir ifadeyle, bireylerin boş zaman aktivitelerine katılmama nedenlerinden ziyade aktivite tercihlerini etkileyen psikolojik durumları ifade etmektedir. Örnek olarak stres, depresyon, endişe, önceki deneyim veya alışkanlıklar, aktivitelere ilgi

duymama gibi faktörler verilebilir. Bu faktör içinde yer alan kısıtlayıcılar değişken bir yapıya sahip olup, zaman içinde değişebilmektedirler. Kişilerarası faktörler, bireylerin demografik özellikleri arasındaki ilişki veya kişilerarası etkileşimin sonucu ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle bu faktörler bireylerin eş, akraba veya arkadaşları arasındaki ilişkilerinden etkilenmekte olup, diğer insanların bulunmamasından doğan kısıtlayıcılardır. Örnek olarak bireyin aktiviteye katılımına eşlik edecek bir arkadaşı, ailesi veya bir partneri olmaması, aile sorumlulukları, fiziksel aktivite eksikliği ve ailenin onaylamaması gibi faktörler verilebilir. Yapısal faktörler ise aktivite tercihi ve aktivite katılımı arasındaki aracı etkenler olup finansal sorunlar, sınırlı kaynaklar ve ulaşılabilirlik gibi bireylerin dışında olan faktörleri kapsamaktadır. Bu faktörlere örnek olarak, aile yaşam döngüsü evreleri, ailenin maddi durumu, sektörün mevsimselliği, iklim, çalışma zamanının planlaması ve yeterli bilgiye sahip olunmamasını verilebilir.

Şekil 1: Boş zaman faaliyetlerine katılım kısıtlayıcıları modeli (Kaynak:Crawford ve Godbey, 1987)

Crawford vd. (1991) kısıtlayıcılar modelinde bireylerin aktivite tercihlerine katılım kısıtlayıcılarının nasıl bir süreçten geçtiği konusunda bazı noksanların bulunduğunu belirterek, aktivitelere katılımın ard arda sıralanmış faktörlerin uyumuna bağlı olduğunu ileri süren hiyerarşik modeli önermişlerdir. Modele göre kısıtlayıcıları oluşturan faktörler, modelde hiyerarşik bir yapıda sıralanmakta ve her bir kısıtlayıcı faktör belli bir sırayla bireylerin karşısına çıkmakta olup, her bir kısıtlayıcının bir sonraki kısıtlayıcı boyutu ile karşılaşması için bireyin o kısıtlayıcı boyutu aşması gerekmektedir. Herhangi bir aktiviteye katılmak isteyen bireylerin karşısına ilk olarak kişisel kısıtlayıcılar çıkmaktadır. Kişisel kısıtlayıcılarla mücadele eden bireyin, bu kısıtlayıcıları aşması durumunda, aktivitelere katılımda kendisine eşlik edecek birisini veya birilerini bulması ve yakın çevresinden kaynaklanan sosyal bir

isteğe sahip olması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle kişilerarası kısıtlayıcılarla karşılaşmaktadır. Bu kısıtlayıcıları da başarı ile aşan birey, yapısal faktörü oluşturan kısıtlayıcılar ile mücadeleye girmek zorundadır. Yapısal kısıtlayıcıları da aşan bireyin ilgili aktiviteye katılımı gerçekleşecek veya yapısal kısıtlayıcıların güçlü olması durumunda aktiviteye katılmama söz konusu olacaktır.

Crawford ve Godbey'in (1987) ortaya koymuş olduğu ve Crawford vd.'nin (1991) geliştirdiği hiyerarşik kısıtlayıcılar modeli, turizm alanında farklı turizm türleri üzerinde ele alınmıştır. Örneğin Hawkins vd. (1999) ile Adam vd. (2015) boş zaman aktiviteleri; Pennington ve Kerstetter (2002) ile Caber ve Albayrak (2006) doğa turizmi; Albayrak vd. (2007) macera turizmi; Jovanović vd. (2013) deniz turizmi ve Lai vd. (2013) Çin'den Amerika'ya seyahat edenler üzerinde yaptıkları çalışmalarında kavramsal üç boyutlu modeli destekleyen sonuçlar bulmuşlardır. Kavramsal üç boyutlu modelden farklı olarak Kowalski vd. (2012) sosyal/fiziksel, içsel ve program boyutlarını; Chen vd. (2013b) çevresel, içsel, yapısal ve politik boyutlarını; Otoo (2014) örgütsel, yapısal, dışsal ve iş ile ilgili boyutlarını; Song vd. (2016) kişisel ve kişilerarası boyutun tanında bağlamsal boyutu ortaya koymuşlardır. Kısıtlayıcılar modelini kış turizmi kapsamında ele alan araştırmalarda mevcuttur. Alexandris vd. (2008), kayak sporuna katılım kısıtlayıcılarını kayak deneyiminin olmaması, kişisel, zaman, ulaşım/maliyet ve partner eksikliği olmak üzere beş boyut olarak; Alexandris vd. (2011) ise zaman, psikolojik, zevk almama ve sosyal olmama olmak üzere dört boyut olarak tespit etmişlerdir. Priporas vd. (2015) ise kişisel, finansal (maliyet), arkadaş eksikliği ve aile sorumlulukları ve kış spor kısıtlayıcıları olmak üzere dört boyutta ortaya koymuştur.

Seyahat Motivasyonu

Bireylerin bir eylemi gerçekleştirme isteği nedeniyle ortaya çıkan ve psikolojik durum olan motivasyon, bireyleri bu isteklerini karşılamak amacıyla farklı eylem türlerine yönlendiren bir eğilim veya bir dizi ihtiyaç olarak tanımlanmaktadır (Li ve Cai, 2012). Seyahat ve turizm alanında da motivasyon bireyin davranışını ve faaliyetini yönlendiren ve teşvik eden psikolojik bir ihtiyaç olarak kabul edildiğinden, seyahat motivasyonu bireyleri seyahat deneyimi yaşamaya teşvik eden veya yöneltten faktörler olarak nitelendirilmektedir (Khan, Chelliah ve Ahmed, 2017). Literatürde seyahat motivasyonu bireyleri turistik faaliyetlere katılmaya yatkın hale getiren ihtiyaç veya istekler (Hsu ve Kang, 2009); eğlence ile ilgili bazı aktivitelere katılmak veya bir destinasyona seyahat etmek amacıyla bireyleri harekete geçiren psikolojik ihtiyaçlar kümesi olarak tanımlanmaktadır (Otoo ve Kim, 2018). Bu tanımlardan

hareketle seyahat motivasyonunun turistlerin tutumlarını, algılarını, katılımlarını ve davranışlarını etkilediğini söylemek mümkündür.

Seyahat motivasyonu turizm davranışlarını incelemede önemli bir yapı olmasından dolayı literatürde yoğun bir şekilde ele alınmıştır. Seyahat motivasyon kavramının temeli Maslow'un ihtiyaçlar teorisine dayanmaktadır. Bu teoriye dayanarak Pearce (1988), turistlerin seyahat motivasyonunu beş aşamada açıklayan "Seyahat Kariyer Merdiveni" modelini önermiştir. Bu modele göre turist motivasyonu sırasıyla dinlenme ihtiyacı, uyarılma ihtiyacı, insan ilişkisi ihtiyacı, özsaygı ve gelişim ihtiyacı ve tüm ihtiyaçların giderilmesinden oluşmaktadır (Akgündüz ve Kızılcıoğlu, 2016). Iso-Ahola (1982) kaçış (bireylerin kişisel veya kişilerarası problemlerden dolayı rutin hayattan uzaklaşma eğilimi) ve ödül faktörü (çeşitli koşullar ve nedenlerden dolayı seyahat ederek kendine ödül verme eğilimi) olmak üzere iki motivasyon faktörünün turist davranışlarını etkileyebileceğini ileri sürmüştür. Benzer şekilde, Dann (1977) seyahat motivasyonunun itme ve çekme faktörleri çerçevesinde oluştuğuna yönelik bir model önermiştir. Bu teori bireylerin kendi iç güdülerini (itme/içsel faktörler) tarafından itilerek ve destinasyon özellikleri (çekme/dışsal faktörler) tarafından çekilerek seyahat ettikleri varsayımına dayanmaktadır (Albayrak ve Caber, 2018). Başka bir ifadeyle itme motivasyonları bireylerin istekleri ile ilişkilirken, çekme motivasyonları destinasyon seçim özellikleri ile ilişkilidir (Cocolas vd., 2016; Khan vd., 2017). Bu faktörler bireylerin turistik yerlere dışsal faktörler tarafından nasıl çekildiklerini ve turistik yerlere içsel faktörler tarafından nasıl itildiklerini açıklamaktadır (Yoon ve Uysal, 2005). İtici faktörler günlük rutin hayattan kaçış, yenilik arayışı, sosyalleşme, kendini geliştirme, sağlık, macera arayışı gibi nedenleri kapsarken, çekici faktörler bireylerin hangi destinasyona nasıl ne zaman gideceklerini belirleyen destinasyonun çevresini ve özelliklerini (iklim, ulaşılabilirlik, manzara, turizm işletmeleri vb.) kapsamaktadır (Evren ve Kozak, 2012).

Literatürde seyahat motivasyonunu ele alan araştırmalar genel olarak itme ve çekme faktörlerine odaklanmıştır. Seyahat motivasyonlarını belirlemek amacıyla sadece itme faktörlerini (Akgündüz ve Kızılcıoğlu, 2018; Albayrak ve Caber, 2018) ve sadece çekme faktörlerini (Konu vd., 2011; Evren ve Kozak, 2012) araştıran çalışmaların yanı sıra her iki faktörü ele alan (Yoon ve Uysal, 2005; Cocolas vd., 2016) çalışmalar yapılmıştır. Kış turizmi kapsamında kayak sporuna katılım motivasyonları ele alan araştırmalar da mevcuttur. Örneğin Alexandris vd. (2007) Alpler bölgesine kayak yapmak amacıyla gelen kayakçıların motivasyonlarını içsel ve dışsal olmak üzere iki boyutta ele almıştır. Alexandris vd.'den (2007) farklı olarak Cocolas vd. (2016) Alpin bölgesine gelen kayakçıların motivasyonlarını

itme faktörleri kapsamında yenilik/macera, kendini ifade etme ve gençleşme olmak üzere üç boyutta ortaya koymuşlardır. Konu vd. (2011) Finlandiya’da kayak merkezlerine gelen kayakçıların çekme faktörleri kapsamında motivasyonlarını yamaç/eğim, pistler, restoran ve sosyal yaşam ve SPA hizmetleri olmak üzere dört boyut olarak tespit etmiştir.

Kısıtlayıcılar, Seyahat Motivasyonu ve Davranışsal Niyet Arasındaki Etkileşimler

Bireylerin davranışsal niyetleri fiyat duyarlılığı, ağızdan ağza iletişim, şikâyet etme ve satın alma niyeti bileşenlerinden oluşmaktadır (Alexandris vd., 2002). Turizm ve seyahat literatüründe en önemli davranışsal niyet bileşeni destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetidir (Sparks ve Pan, 2009). Ziyaret etme niyeti, turistlerin bir destinasyonu belirli bir süre içerisinde ziyaret etme olasılığını yansıttığından dolayı, turizm seyahat araştırmalarında önemli bir değişken olarak kabul edilmektedir (Khan vd., 2018).

Turistlerin seyahat etme niyeti, destinasyonlara yönelik tutum, algı ve kısıtlayıcı gibi konulara ilişkilendirilerek araştırılabilmektedir (Sparks ve Pan, 2009). Seyahat kısıtlayıcıları, bireylerin seyahat etmelerini engelleyen temel faktörler olarak tanımlandığından dolayı, seyahat kısıtlayıcılarının ziyaret etme niyeti üzerinde olumsuz etkilerinin olma ihtimali yüksektir. Alexandris vd. (2008) kişisel kısıtlayıcıların kayakçıları ziyaret etme konusunda olumsuz yönde etkilediğini belirlemişlerdir. Benzer şekilde Khan (2018) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında, yapısal kısıtlayıcıların tekrar ziyaret etme niyeti üzerinde anlamsız; kişisel ve kişilerarası kısıtlayıcıların ise olumsuz etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. So vd. (2018) Airbnb müşterilerinin kısıtlayıcılarını inceledikleri çalışmalarında, emniyetli olmama kısıtlayıcısının satın alma niyetini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuşlardır. Algılanan risk ve güvensizliğin anlamlı bir etkisinin olmadığını da belirlemişlerdir. Huang ve Hsu (2009) Çinli turistlerin Hong Kong’a seyahat kısıtlayıcılarının tekrar ziyaret etme niyeti üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında kısıtlayıcıların ziyaret etme niyeti üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu bulmuşlardır. Chen vd. (2013) ise seyahat kısıtlayıcıları ile ziyaret etme niyeti arasında negatif ilişkiler tespit etmişlerdir. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur.

H₁: Kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcıları davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

Turizm araştırmalarında seyahat motivasyonu turist davranışının öncüsü olarak kabul edilmektedir. Özellikle destinasyon seçimi ve tekrar ziyaret etme niyeti gibi davranışlarda motivasyon önemli rol oynamaktadır (Hsu ve Kang, 2009; Li ve Cai, 2012). Huang ve Hsu (2009) yenilik ve dinlenme motivasyon boyutlarının tekrar ziyaret etme niyetini olumlu yönde

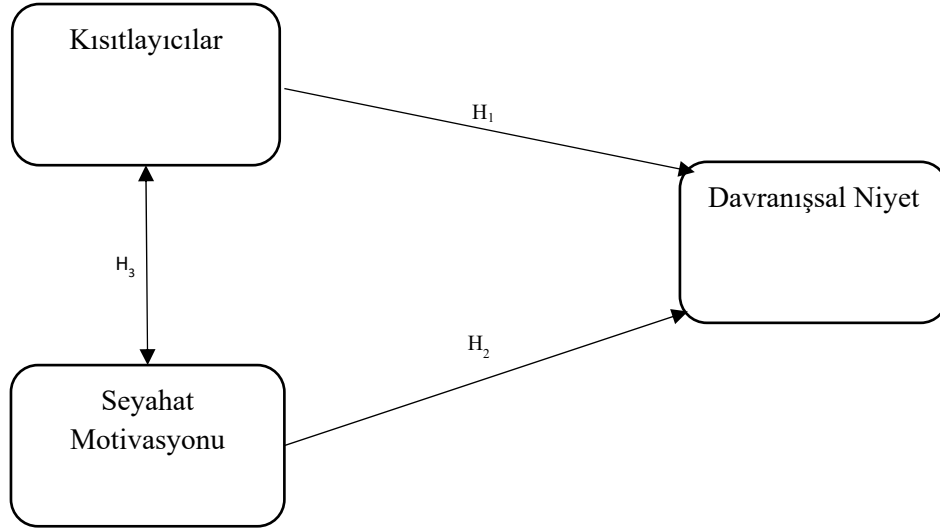
etkilediğini ortaya koymuştur. Song vd. (2016) Çin’li turistlerin Taylan’ı ziyaret motivasyonlarını araştırdıkları çalışmalarında seyahat motivasyonunun tekrar ziyaret etme niyetinde önemli rol oynadığını belirlemiştir. Alexandris vd. (2007) içsel ve dışsal motivasyon faktörlerinin kayakçıların kayak yapma niyetini olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Kim ve Park (2010), Khan vd. (2018) ve Alexandris vd. (2011) motivasyonların tekrar ziyaret etme niyetleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Tüm bu bulgulara göre araştırmanın ikinci hipotezi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur

H₂: Kış sporları seyahat motivasyonları davranışsal niyeti olumlu yönde etkiler.

Jackson vd. (1993), kısıtlayıcıların bireylerin aktivitelere katılımlarına engel teşkil eden faktörler olmaktan ziyade, aktivitelere katılım şekillerini değiştiren faktörler olarak kabul edilmesi gerektiğini belirterek, “kısıtlayıcılarla müzakere modeli” adı altında farklı bir model geliştirmişler ve bu modele motivasyon boyutunu ilave etmişlerdir. Bu modele göre motivasyon, bireylerin kısıtlayıcıları aşabilmesinde dengeleyici bir rol oynamaktadır. Başka bir ifadeyle bireylerin aktivitelere katılımı sağlayabilmesinin, kısıtlayıcılar ile motivasyon arasındaki etkileşimlere bağlı olduğunu ve bireylerin kısıtlayıcıların üstesinden gelebilmelerinde motivasyonun önemli rol oynayabileceğini ileri sürmektedir (Alexandris vd., 2007). Bu varsayıma dayanarak literatürde kısıtlayıcılar ile seyahat motivasyonu arasındaki ilişkileri ele alan çalışmalar artmaya başlamıştır. Alexandris vd. (2011), kayakçıların kayak aktiviteleri katılım kısıtlayıcıları ile seyahat motivasyonları arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarında, kısıtlayıcılar ile motivasyon arasında negatif yönlü ilişkiler tespit etmişlerdir. Güler ve Türkmen (2018), öğrencilerin boş zaman kısıtlayıcılarının boş zaman motivasyonları üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında her iki değişken arasında anlamlı ilişki bulamamışlardır. Kim ve Park (2010), motivasyonun kişisel kısıtlayıcı boyutundan olumsuz yönde etkilendiğini diğer taraftan da kişilerarası ve yapısal boyutların motivasyon üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını tespit etmişlerdir. Zheng vd. (2016) hüzün turizmi kısıtlayıcıları ile seyahat motivasyonu arasındaki ilişkileri ele aldıkları çalışmalarında bazı boyutlar arasında pozitif, bazı boyutlar arasında negatif yönlü ilişkiler ortaya koymuşlardır. Alexandris vd. (2002) ise psikolojik ve ilgisizlik kısıtlayıcılarının içsel motivasyon üzerinde negatif etkilerinin olduğunu belirlemiştir. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda araştırmanın üçüncü hipotezi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

H₃: Kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcıları ile seyahat motivasyonları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Oluşturan hipotezler doğrultusunda araştırmanın modeli Şekil 2'deki gibidir.

Şekil 2: Araştırmanın modeli

YÖNTEM

Araştırma Isparta ili sınırları içerisinde yer alan Davraz Kayak Merkezi'ne gelen yerli turistler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel yöntem tercih edilmiş olup, verilerin elde edilmesinde anket tekniğinden faydalanılmıştır. Anket formu dört bölümden oluşturulmuştur. İlk bölüm katılımcıların kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcılarını ölçmeye yönelik 21 maddeden oluşmaktadır. İkinci bölümde katılımcıların kış spor aktivitelerine katılım motivasyonlarını belirlemeye yönelik 11 madde yer almaktadır. Davranışsal niyeti ölçmeye yönelik oluşturulan 3 madde üçüncü bölümü oluşturmaktadır. Dördüncü bölümde ise katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik beş soru bulunmaktadır. Kısıtlayıcılar ölçeği Alexandris vd. (2011) ve Priporas vd. (2015); seyahat motivasyonu ölçeği Cocolas vd. (2016) ve kayak yapma niyeti Alexandris vd. (2011) çalışmalarında kullandıkları ölçeklerden faydalanarak hazırlanmıştır. Tüm ölçeklerde yer alan maddeler 5'li Likert tipi (1:Kesinlikle katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4:Katılıyorum, 5:Kesinlikle katılıyorum) ölçekle ölçülmüştür.

Araştırmanın evrenini Davraz Kayak Merkezi'ne gelen yerli turistler oluşturmakta olup, evrenin tamamına ulaşılmasının oldukça zor olmasından dolayı tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, kayak merkezinde faaliyet göstermekte olan üç otel işletmesi ile günübirlik tesisler örneklem kapsamına alınmıştır. İki otel işletmesi araştırmayı katılmayı kabul etmediğinden dolayı, anket bir otel işletmesi ile günübirlik tesislere gelen yerli turistlere doldurtulmuştur. Çalışma

Kasım 2019 – Aralık 2019 tarihleri arasında yapılmış olup iki anketör görevlendirilmiştir. Uygulama sonucunda çoğaltılan 1000 anket formundan 388 adedi geri dönmüştür.

Anket formunda yer alan ölçeklerin boyutlu yapısını tespit etmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi, ölçeklerin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla da doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla korelasyon ve çok değişkenli regresyon analizlerinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılanların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek ve gelir gibi sorular yöneltilmiştir. Tanımlayıcı istatistik kapsamında gerçekleştirilen frekans dağılım sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların kişisel özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Cinsiyet	n	%	Medeni Durum	n	%
Erkek	207	53,4	Evli	259	70,2
Kadın	181	46,6	Bekâr	110	29,8
Toplam	388	100	Toplam	369	100
Yaş	n	%	Eğitim Düzeyi	n	%
25 yaş ve altı	54	14,8	İlköğretim	10	2,7
26 – 35 yaş arası	83	22,8	Lise	44	11,8
36 – 45 yaş arası	145	39,8	Lisans	186	49,7
46 yaş ve üstü	82	22,6	Lisansüstü	134	35,8
Toplam	364	100	Toplam	374	100
Gelir	n	%			
2000 TL ve altı	26	7,7			
2001 – 3500 TL arası	31	9			
3501 – 5000 TL arası	37	10,8			
5001 – 6500 TL arası	44	12,8			
6501 – 8000 TL arası	68	19,8			
8001 TL ve üstü	137	39,9			
Toplam	343	100			

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %53,4’ünün erkek olduğu görülmektedir. Evli olanlar oranı %70,2 ile büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Eğitim düzeyi dağılımlarına göre %49,7’si lisans, %35,8’nin lisansüstü mezunudur. Gelir düzeyi dağılımlarına göre ise

%39,9'luk oran ile 8001 TL ve üzeri geliri olanlar ilk sırayı almaktadır. Bu bulgulara göre kış spor aktivitelerine eğitim düzeyi ve gelir seviyesi yüksek olanların ilgisinin oldukça yoğun olduğu söylenebilir. Yaş dağılımlarında ise %39,8 ile 36-45 yaş grubu çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla 26-35 yaş grubu (%22,8) ile 46 yaş ve üstü (%22,6) grubu izlemektedir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin boyutlu yapılarını tespit etmek amacıyla her bir ölçek için açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Kısıtlayıcılar ölçeğinin boyutlu yapısı Tablo 2'de, seyahat motivasyonu ölçeğinin boyutlu yapısı Tablo 3'te ve davranışsal niyeti ölçeğinin boyutlu yapısı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 2: Kısıtlayıcılar ölçeğine ait faktör analiz sonuçları

Boyutlar	Faktör Yüklü	Ortalama	Varyans Açıklam (%)	Özdeğer	Güvenilirlik
FAKTÖR 1: KİŞİSEL		2,15	18,56	3,71	,884
Mekanik tesislere binmekten korktuğum için	,787				
Yükseklik korkum olduğu için	,741				
Kış spor aktiviteleri bende stres yarattığı için	,740				
Kış spor aktiviteleri tehlikeli bir spor olduğu için	,694				
Hasta olmaktan korktuğum için	,675				
Yaralanmaktan korktuğum için	,656				
FAKTÖR 2: MALİYET		2,72	12,78	2,55	,899
Kış spor aktiviteleri maliyetli olduğu için	,901				
Kış spor aktivitelerine ayıracak bütçem olmadığı için	,883				
Kıyafet ve ekipmanları çok pahalı olduğu için	,847				
FAKTÖR 3: İLGİSİZLİK		1,91	11,86	2,37	,817
Kış spor aktiviteleri bana eğlenceli gelmediği için	,830				
Kış spor aktivitelerinden çok hoşlanmadığım için	,819				
Genelde kış turizm merkezi ortamından hoşlanmadığım için	,631				
FAKTÖR 4: KİŞİLERARASI		2,16	10,62	2,12	,754
Arkadaşlarım kış spor aktivitelerinden hoşlanmadıkları için	,819				
Spor aktivitelerini birlikte yapabilecek arkadaşın olmaması	,796				
Ailem Kış spor aktivitelerini sevmediği için	,649				
FAKTÖR 5: PSİKOLOJİK		2,57	10,57	2,11	,734

Yeterince profesyonel olmadığım için	,827				
Kendime güvenemediğim için	,666				
Uygun fiziksel özelliklere sahip olmadığım için	,531				
FAKTÖR 6: ZAMAN		2,76	7,26	1,45	,550
İşlerimin çok yoğun olmasından dolayı	,823				
Ailemle ilgilenmek zorunda olduğum için	,803				
KMO = ,888 ; Bartlett's Küresellik Testi= 3732,874 (p= ,000) Toplam Açıklanan Varyans: % 71,67					

Tablo 2’de verilen kısıtlayıcılar ölçeğine ait açımlayıcı faktör analiz sonuçları yer almaktadır. Bartlett Küresellik Testi (p= 0,000) ile ifadeler arasında anlamlı ilişkilerin olduğu, KMO (Kaiser_Meyer_Olkin) değeri (,888) ile örneklem sayısının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %71,67’sini açıklayan ve özdeğeri 1’in üstünde olan altı boyut elde edilmiştir. Bu boyutlar kişisel, maliyet, ilgisizlik, kişilerarası, psikolojik ve zaman olarak isimlendirilmiştir. Bu sonuç, Crawford ve Godbey’in (1987) üç boyutlu modelinden farklı olarak altı boyut bulunmasından dolayı geleneksel modeli desteklememektedir. Elde edilen boyutların güvenilirlik katsayıları ,550 ile ,899 arasında değişmektedir. Her ne kadar zaman boyutunun güvenilirlik katsayısı (,550) oldukça düşük çıksa da kabul edilebilir değerler arasında yer almaktadır (Kalaycı, 2010: 405). Her bir kısıtlayıcı boyutunun ortalama değerlerine bakıldığında, katılımcıların en fazla 2,76 ortalama ile zaman 2,72 ortalama değeri ile maliyet boyutundan kısıtlandıkları söylenebilir. Başka bir ifadeyle katılımcıların işlerinin yoğun olması, aile sorumluluklarının bulunması ve kış spor aktivitelerinin oldukça maliyetli olması katılımcıları kış turizm faaliyetlerine katılımı sınırlandırmaktadır. İlgisizlik boyutu 1,91 ortalama değeri ile katılımcıların en az düzeyde kısıtlandıkları faktör olmuştur.

Tablo 3: Motivasyon ölçeğine ait faktör analiz sonuçları

Boyutlar	Faktör Yüğü	Ortalama	Varyans Açıklama (%)	Özdeğer	Güvenilirlik
FAKTÖR 1: YENİLİK VE MACERA		3,93	31,88	3,50	,834
Kendimi daha iyi hissetmek için	,770				
Rahatlamak için	,762				
Yeni bir şeyler öğrenmek için	,742				
Farklı bir aktivite denemek için	,729				
Dinlenmek için	,657				
Ailem veya arkadaşlarımla kaliteli zaman geçirmek için	,636				
FAKTÖR 2: KENDİNİ İFADE ETME		2,90	25,05	2,75	,798
Prestij sahibi olmak için	,823				

Çevremdeki kişilere bu sporu yapabildiğimi göstermek için	,750
Kişisel değerlerimi ifade etmek için	,734
Kendimi tanımak için	,643
Kayak yapmayı başararak özgüvenimi yükseltmek için	,614

KMO = ,824 ; Bartlett's Küresellik Testi= 1700,007 (p= ,000) Toplam Açıklanan Varyans: % 56,94

Tablo 3'te verilen motivasyon ölçeğine ait açımlayıcı faktör analiz sonuçları yer almaktadır. Bartlett Küresellik Testi (p= 0,000) ile ifadeler arasında anlamlı ilişkilerin olduğu, KMO (Kaiser_Meyer_Olkin) değeri (,824) ile örneklem sayısının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyansın %56,94'ünü açıklayan ve özdeğeri 1'in üstünde olan iki boyut elde edilmiştir. Bu boyutlar yenilik ve macera ile kendini ifade etme olarak isimlendirilmiştir. Motivasyon'un iki alt boyutta elde edilmesi sonucu, motivasyonu üç boyut olarak ortaya koyan Alexandris vd'nin (2011) çalışması (ölçeğin örnek olarak alındığı) ile çelişmektedir. Yenilik ve macera boyutunun güvenilirlik katsayısı ,834; kendini ifade etme boyutunun güvenilirlik katsayısı ,798 olarak bulunarak güvenilirlikleri sağlanmıştır (Kalaycı, 2010: 405). Motivasyon boyutlarının ortalama değerlerine göre katılımcılar daha çok yenilik ve macera boyutundan motive olmaktadır.

Tablo 4: Davranışsal niyet ölçeğine ait faktör analiz sonuçları

Boyutlar	Faktör Yüklü	Ortalama	Varyans Açıklama (%)	Özdeğer	Güvenilirlik
FAKTÖR 1: DAVRANIŞSAL NİYET		2,95	85,33	2,56	,914
Gelecek ay kış spor aktivitelerine tekrar katılacağım	,939				
Gelecek ay kış spor aktivitelerine katılma niyetim var	,918				
Kış spor aktivitelerine katılmak için her şeyi yapacağım	,914				

KMO = ,751 ; Bartlett's Küresellik Testi= 787,416 (p= ,000) Toplam Açıklanan Varyans: % 85,33

Tablo 4'te verilen davranışsal niyet ölçeği faktör analiz sonucunda KMO (Kaiser_Meyer_Olkin) değeri ,751 olarak bulunmuştur. Bu değer örneklem sayısının yeterli olduğunu göstermektedir. Bartlett Küresellik Testi (p= 0,000) sonucunda ifadeler arasında anlamlı ilişkilerin varlığı belirlenmiştir. Katılımcıların davranışsal niyetlerini ölçmek için kullanılan üç madde faktör analizine dâhil edilmiş olup, analiz sonucu toplam varyansın %85,33'ünü açıklayan ve özdeğeri 1'in üstünde olan bir boyut elde edilmiştir. Elde edilen bu boyut davranışsal niyet olarak isimlendirilmiştir. Bu boyutun güvenilirlik katsayısı ,914 bulunduğundan dolayı güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Hipotez Testleri

Araştırmanın hipotezlerinin test edilmesinde çok değişkenli regresyon ve korelasyon analizlerinden faydalanılmıştır. Bu analizlere geçilmeden önce artık değerler üzerinden (-3 ile + 3 değerler) standart sapma dışında kalan uç değerlerin (outliers) olup olmadığına bakılmış ve aralık dışında kalan değişkenler (toplam 14 veri) analizden çıkarılmıştır. “H₁: Kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcıları davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler” hipotezini test etmek amacıyla çok değişkenli regresyon analizden faydalanılmış olup, analiz sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir. Analiz öncesinde kısıtlayıcılar ölçeği altı alt boyutta tespit edildiğinden dolayı H₁ hipotezine bağlı alt hipotezler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H_{1a}: Kişisel kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

H_{1b}: Maliyet kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

H_{1c}: İlgisizlik kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

H_{1d}: Kişilerarası kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

H_{1e}: Psikolojik kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

H_{1f}: Zaman kısıtlayıcı boyutu davranışsal niyeti olumsuz yönde etkiler.

Tablo 5: Kısıtlayıcıların davranışsal niyet üzerindeki etkileri

Boyutlar	VIF	Tolerans	β	t	p
Kişisel	,492	2,033	-,028	-,364	,716
Maliyet	,796	1,257	-,152	-2,508	,013*
İlgisizlik	,594	1,684	,037	,527	,599
Kişilerarası	,654	1,528	,065	,976	,330
Psikolojik	,575	1,740	-,242	-3,400	,001**
Zaman	,918	1,089	,157	2,791	,006**

*p<0,05 **p<0,01 R²=0,322 F=5,952 p=0,000
Bağımlı Değişken: Tekrar Kayak Yapma Niyeti.

Tablo 5’te kısıtlayıcı boyutlarının davranışsal niyet üzerindeki etkileri görülmektedir. Modelin bir bütün olarak anlamlı (F=5,952; p=,000) olduğu ve R² değerine (0,322) göre bağımsız değişkenlerin kayak yapma niyetinin %32 oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Ayrıca VIF ve tolerans değerlerine göre değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantının olmadığı da belirlenmiştir. Bağımsız değişkenlerden psikolojik ile zaman boyutlarının beta katsayıları 0,01 seviyesinde; maliyet boyutunun beta katsayısı 0,05 seviyesinde anlamlı

bulunmuştur. Tüm bu boyutlar davranışsal niyete olumsuz yönde etki etmekte olup, beta katsayılarına göre en fazla olumsuz etkiyi özgüven eksikliğinin ($\beta=-,242$; $t=-3,40$; $p<0,01$) yaptığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan kişisel, ilgisizlik ve kişilerarası kısıtlayıcı boyutlarının beta katsayıları anlamsız bulunmuştur. Tüm bu sonuçlara göre H_{1b} , H_{1e} ve H_{1f} hipotezleri kabul edilmiştir. H_{1a} , H_{1c} ve H_{1d} hipotezleri ise reddedilmiştir.

“ H_2 : Kış sporları seyahat motivasyonları davranışsal niyeti olumlu yönde etkiler” hipotezini test etmek amacıyla çok değişkenli regresyon analizden faydalanılmış olup, analiz sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir. Analiz öncesinde seyahat motivasyon ölçeği iki alt boyutta tespit edildiğinden dolayı H_2 hipotezine bağlı alt hipotezler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H_{2a} : Yenilik ve macera motivasyon boyutu davranışsal niyeti olumlu yönde etkiler.

H_{2b} : Kendini ifade etme motivasyon boyutu davranışsal niyeti olumlu yönde etkiler.

Tablo 6: Seyahat motivasyonunun davranışsal niyet üzerindeki etkileri

Boyutlar	VIF	Tolerans	B	t	p
Yenilik ve Macera	,800	1,250	,249	4,538	,000**
Kendini İfade Etme	,800	1,250	,124	2,254	,025*

* $p<0,05$ ** $p<0,01$ $R^2=0,324$ $F=21,774$ $p=0,000$

Bağımlı Değişken: Tekrar Kayak Yapma Niyeti.

Tablo 6’da motivasyon boyutlarının davranışsal niyet üzerindeki etkileri görülmektedir. Modelin bir bütün olarak anlamlı ($F=21,774$; $p=,000$) olduğu ve R^2 değerine (0,322) göre bağımsız değişkenlerin kayak yapma niyetinin %32 oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Ayrıca VIF ve tolerans değerlerine göre değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantının olmadığı da belirlenmiştir. Bağımsız değişkenlerden yenilik ve macera boyutunun beta katsayısı 0,01 seviyesinde; kendini ifade etme boyutunun beta katsayısı 0,05 seviyesinde anlamlı bulunmuştur. Bu iki boyut kayak yapma niyetini olumlu yönde etki etmekte olup, beta katsayılarına göre en fazla etkiyi yenilik ve macera ($\beta=,249$; $t=4,538$; $p<0,01$) boyutunun yaptığı tespit edilmiştir. Tüm bu sonuçlara göre H_{2a} ve H_{2b} hipotezleri kabul edilmiştir.

“ H_3 : Kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcıları ile seyahat motivasyonları arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezini test etmek amacıyla korelasyon analizden faydalanılmış olup, analiz sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Kısıtlayıcı boyutları ile seyahat motivasyonu boyutları arasındaki ilişkiler

Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7	8
Kişisel	1							
Maliyet	,395**	1						
İlgisizlik	,544**	,286**	1					
Kişilerarası	,456**	,377**	,475**	1				
Psikolojik	,632**	,306**	,464**	,368**	1			
Zaman	,185**	,145**	,218**	,220**	,141**	1		
Yenilik/Macera	-,073	-,029	-,141**	-,009	-,095	,271**	1	
Kendini İfade Etme	,173**	,092	,146**	,144**	,053	,136*	,447**	1

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 7’de kış spor aktivitelerine katılım kısıtlayıcılarına ait boyutlar ile seyahat motivasyonuna ait boyutlar arasındaki ilişkiler yer almaktadır. Tüm kısıtlayıcı boyutları ile seyahat motivasyonu boyutlarının kendi aralarında pozitif yönlü ilişkisi olduğu görülmektedir. Her iki ölçeğin boyutları arasındaki ilişkilere bakıldığında, kendini ifade etme motivasyon boyutu ile kişisel, ilgisizlik, kişilerarası ve zaman kısıtlayıcı boyutları arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Kendini ifade etme boyutu ile maliyet ve psikolojik boyutları arasındaki ilişki anlamsızdır. Yenilik ve macera motivasyon boyutu ile ilgisizlik boyutu arasında anlamlı ve negatif yönlü; zaman boyutu ile anlamlı ve pozitif yönlü ilişki ortaya koyulmuştur. Yenilik ve macera boyutu ile kişisel, maliyet, kişilerarası ve psikolojik kısıtlayıcı boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, en fazla talep gören alternatif turizm türlerinden biri olan kış turizmi kapsamında yerli turistlerin seyahat davranışlarını etkileyen iki önemli değişkenin (kısıtlayıcı ve motivasyon) hem kendi aralarındaki ilişkilerini hem de turistlerin davranışsal niyeti üzerindeki etkilerini tek bir çerçevede ele alarak ilgili literatüre katkı sağlamaktadır. Bu değişkenleri ele alan literatürdeki araştırmalar sadece iki değişkenin satın alma niyeti üzerinde etkilerini (Kim ve Park, 2010; So vd., 2018; Khan vd., 2018) veya sadece iki değişken arasındaki ilişkileri (Miyake ve Rodgers, 2008; Zheng vd., 2016) ele almasına rağmen bu araştırmanın sonuçları her iki değişken arasındaki ilişkiyi ve bu değişkenlerin davranışsal niyet üzerindeki etkileri tek bir çerçevede sunmakta olup, her bir boyutun göreceli önem ve farklılığını açıklamaktadır. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analiz sonuçları doğrultusunda

her iki değişkenin (kısıtlayıcı ve motivasyon) alt boyutlarının literatürden farklı bir şekilde ortaya konulması da araştırmanın literatüre yaptığı diğer bir katkıyı oluşturmaktadır. Kısıtlayıcılar ölçeğinin kişisel, maliyet, ilgisizlik, kişilerarası, psikolojik ve zaman kısıtlayıcıları olarak altı boyutta ortaya koyulması Crawford ve Godbey'in (1987) geleneksel modeli (kişisel, kişilerarası ve yapısal) desteklememektedir. Ancak maliyet ve zaman kısıtlayıcıları yapısal faktörlerin; ilgisizlik ve psikolojik kısıtlayıcıları da kişisel faktör içerisinde değerlendirdiklerinden dolayı orijinal modele bağlı kaldığını söylemek mümkündür. Diğer taraftan yenilik ve macera ve kendini ifade etme olmak üzere iki boyut olarak açıklanan seyahat motivasyonun boyutlu yapısı, üç boyut olarak ele alan Cocolas vd.'nin (2016) çalışması ile çelişmektedir.

Kış spor aktivitelerine katılan turistler en fazla zaman ve maliyet, en az ilgisizlik boyutundan kısıtlanmaktadır. Bu sonuç Alexandris vd. (2002) ile Khan vd. (2018) çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Diğer taraftan kış spor aktivitelerine katılımı daha çok yenilik ve macera boyutundan motive olmaktadır. Bu sonuçta Khan vd.'nin (2017) çalışmasını desteklemektedir.

Araştırmanın ilk hipotez testi sonuçları, yerli turistlerin davranışsal niyetlerini önem sırasına göre psikolojik, zaman ve maliyet kısıtlayıcılarının olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Başka bir ifadeyle turistlerin kış spor aktivitelerini yapabilecek özgüvenlerinin olmaması, bu sporu yapabilecek yeterince boş zamana sahip olmaları, aile sorumluluklarının olması ve kış spor aktivitelerinin oldukça maliyetli olması turistleri kış turizmine katılımlarını sınırlandırmaktadır. Kış turizmine katılımı sınırlandıran bu kısıtlayıcılardan zaman ve maliyet yapısal faktör, psikolojik ise kişisel boyut olarak nitelendirildiğinden dolayı, bu sonuç yapısal kısıtlayıcılarla aktivitelere katılım arasında negatif yönlü ilişki bulan Miyake ve Rodgers'in (2008) çalışması örtüşürken, yapısal kısıtlayıcıların aktivitelere katılımında anlamsız sonuç bulan Khan vd.'nin (2018) sonucu ile çelişmektedir. Anlamlı etki eden kısıtlayıcı boyutların beta katsayılarına göre psikolojik kısıtlanma düzeyi arttıkça kayak sporuna katılımlar da o derece azalacaktır.

İkinci hipotez testi sonuçları iki seyahat motivasyon boyutunun da (yenilik/macera ve kendini ifade etme) davranışsal niyetini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Beklenen bu sonuç literatürdeki Huang ve Hsu (2009), Song vd. (2016), Kim ve Park (2010) ve Alexandris vd. (2011) çalışmalarını desteklemektedir. Turistlerin davranışsal niyetlerini en fazla yenilik ve macera boyutunun etkilediği elde edilen beta katsayısı sonucunda tespit edilmiştir. Başka

bir ifadeyle turistlerin dinlenmek, rahatlamak, kendilerini daha iyi hissetmek, yeni ve farklı bir şeyler öğrenme isteği kış spor aktivitelerine katılma niyetlerini arttırmaktadır.

Araştırmanın son hipotez test sonuçlarına göre motivasyon boyutları ile bazı kısıtlayıcı boyutları arasında anlamlı bazıları ile de anlamsız ilişkiler tespit edilmiştir. Yenilik ve macera motivasyon boyutu ilgisizlik boyutu ile negatif, zaman boyutu ile pozitif ilişkiye sahiptir. Negatif yönlü ilişki sonucu Kim ve Park (2010) ile Alexandris vd.'nin (2002) çalışmaları ile örtüşmektedir. Turistler yenilik ve macera boyutunda motivasyonları arttıkça aile sorumlulukları ve yeterince zaman bulamamaları nedeniyle zaman boyutundan daha fazla kısıtlanmaktadır. Diğer taraftan turistlerin dinlenme, rahatlama ve yeni aktiviteler arama motivasyonları arttıkça da ilgisizlik boyutundan kısıtlanma düzeyleri azalacaktır. Başka bir ifadeyle hem katılımı sınırlandırması hem de motivasyonu düşürmesinde zaman boyutunun göreceli önemi söz konusudur. Motivasyonla olumsuz yönde bir ilişkiye sahip olan zaman kısıtlayıcısı, turistlerin dinlenme rahatlama ve yeni aktiviteler arama gibi motivasyon düzeylerinin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Diğer taraftan turistler kendini ifade etme boyutunda motive oldukça kişisel, ilgisizlik, kişilerarası ve zaman kısıtlayıcı boyutlarından daha fazla kısıtlanmaktadır. Turistler özgüvenlerini yükseltme, çevresine bu sporu yapabildiğini göstermesi ve prestijini artırma gibi konularda motive oldukça katılımı en çok kişisel boyut sınırlandırmaktadır. Diğer bir ilgi çeken sonuç ise ilgisizlik kısıtlayıcısı yenilik ve macera boyutu ile negatif yönlü kendini ifade etme boyutu ile pozitif yönlü ilişkiye sahiptir.

Araştırmanın genel sonuçlarına bakıldığında motivasyon turistlerin davranışsal niyetlerini olumlu yönde etkilemesine rağmen zaman kısıtlayıcısı turistlerin kış spor aktivitelerine katılımını zaman sınırlandırmaktadır. Turistlerin kış spor aktivitelerine katılımı en fazla sınırlandıran psikolojik kısıtlayıcılar, katılımı en fazla teşvik eden yenilik ve macera arayışlarıdır.

Araştırma sonuçları kış turizmüne yönelik talebin artırılması için destinasyon yöneticilerine faydalı bilgiler sunmaktadır. Turistlerin çoğunlukla psikolojik, zaman ve maliyet boyutlarından kısıtlanmalarından dolayı, destinasyon yöneticilerinin bu faktörlerin turistlerin kış spor aktivitelerine katılımı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabilmeleri, ortadan kaldırebilmeleri veya turistlerin bu kısıtların üstesinden gelebilmelerine yönelik politika ve strateji geliştirmeleri talebin artmasına neden olabilir. Örneğin orta ve düşük gelir düzeyinde yer alan turistlere yönelik resmi tatil veya hafta sonları için uygun fiyatla turistik ürün paketi geliştirmeleri katılımı teşvik edecektir. Yine kış spor aktivitelerini özendirerek ve uygun

fiyatlarla kayak eğitimleri vererek, turistlerin psikolojik kısıtlayıcıların üstesinden gelmelerini sağlayacak ve kış spor aktivitelerine katılımı artıracaktır. Diğer taraftan kış turizm destinasyonlarında turistlerin ilgisini çekebilecek farklı kış sporu aktiviteleri ve turnuvaların organize edilmesi turistlerin motivasyonunun artmasına neden olacak ve bu durum da kış turizm talebinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın başlıca sınırlılığı Isparta ili sınırları içerisinde yer alan Davraz Kayak Merkezi'ne gelen yerli turistler üzerindedir. Bu durum sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Çalışmanın birden fazla ve farklı bölgelerde bulunan kayak merkezlerinde ve farklı milliyetler üzerinde uygulanması ile farklı sonuçlar elde edilebilir. Diğer taraftan bu araştırmada kısıtlayıcı ve motivasyon değişkenleri ele alınmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalar kısıtlayıcılarla müzakere, algılanan risk gibi değişkenlerin kısıtlayıcı ve motivasyonla arasındaki ilişkileri inceleyip, davranışsal niyet üzerindeki etkilerini de araştırabilir.

KAYNAKÇA

- Adam, I., Hiamey, E. S. ve Afenyo, E. A. (2015). Leisure constraints in the university setting in Ghana. *Annals of Leisure Research*, 18(1), 145-158.
- Akgündüz, Y. ve Kızılcıoğlu, G. (2016). Likya Yolu'nu yürüten turistlerin seyahat motivasyonları ve memnuniyet düzeyleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 23(3), 817-836.
- Albayrak, T., Caber, M. ve Crawford, D. (2007). Leisure constraints and the pursuit of adventure activities in Turkey. *An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 18(2), 243-254.
- Albayrak, T. ve Caber, M. (2018). Examining the relationship between tourist motivation and satisfaction by two competing methods. *Tourism Management*, 69, 201-213.
- Alexandris, K., Tzorbatzoudis, C. ve Grouios, G. (2002). Perceived constraints on recreational sport participation: investigating their relationship with intrinsic motivation, extrinsic motivation and amotivation. *Journal of Leisure Research*, 34(3), 233-252.
- Alexandris K., Kouthouris C. ve Girgolas G. (2007). Investigating the Relationships Among Motivation, Negotiation, and Alpine Skiing Participation, *Journal of Leisure Research*, 39(4): 648-667.
- Alexandris, K., Kouthouris, C., Funk, D. ve Chatzigianni, E. (2008). Examining the relationship between leisure constraints, involvement and attitudinal loyalty among Greek recreational skiers. *European Sport Management Quarterly*, 8(3), 247-264.

- Alexandris, K., Funk, D. ve Pritchard, M (2011). The impact of constraints on motivation, activity attachment, and skiers intentions to continue. *Journal of Leisure Research*. 43 (1), 56-79.
- Caber, M. ve Albayrak, T. (2006). Testing the hierarchical leisure constraints model in nature-based tourism in Turkey. *Geotour Perspectives of Rural Tourism in the New Europe Conference, Kosice-Slovakya*, 134-140.
- Crawford, W. D. ve Godbey, G. (1987). Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*, 9, 119-127.
- Crawford, W. D., Jackson, L. E. ve Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13, 309-320.
- Chen, P.J., Hua, N. ve Wang, Y. (2013). Mediating perceived travel constraints: the role of destination image. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 30, 201-221.
- Cho, M., Bonn, A. M. ve Brymer, A. R. (2014). A constraint-based approach to wine tourism market segmentation. *Journal of Hospitality&TourismResearch*, 1-30.
- Cocolas, N., Walters, G. ve Ruhanen, L. (2016). Behavioral adaptation to climate change among winter Alpine tourists: an analysis of tourist motivation and leisure substitutability. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(6), 846-865.
- Evren, S. ve Kozak, N. (2012). Eskişehir'in çekici faktörlerinin günlük ziyaretçilerin bakış açılarıyla değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 220-232.
- Flagestad, A. ve Hope, C. (2001). Strategic success in winter sports destinations: a sustainable value creation perspective. *Tourism Management*, 22(5), 445-461.
- Hawkins, B. A., Peng, J., Hsieh, C. ve Eklung, S. J. (1999). Leisure constraints: a replication and extension of construct development. *Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, 21(3), 179-192.
- Hsu, C.H.C. ve Kang, S.K. (2009). Chinese urban mature travellers motivation and constraints by decision autonomy. *Journal of Travel Tourism Marketing*, 26(7), 703-721.
- Huang, S. ve Hsu, C.H.C. (2009). Effects of travel motivation, past experience, perceived constraints, and attitude on revisit intention. *Journal of Travel Research*, 48(1): 29-44.
- Iso-Ahola, S. E. (1982). toward a social psychological theory of tourism motivation: a rejoinder. *Annals of Tourism Research*, 9(2), 256-262.
- Jackson, L. E. (1993). Recognizing patterns of leisure constraints: result from alternative analyses. *Journal of Leisure Research*, 25(2), 129-149.
- Jovanović, T., Dragin, A., Armenski, T., Pavić D. ve Davidović, N. (2013). What demotivates the tourists? Constraining factors of nautical tourism. *Journal of Travel&Tourism Marketing*, 30(8), 858-872.
- Gül, A., Keleş, E., Uzun, Ö.F. ve Türker, H.B. (2016). Davraz Kayak Merkezi'nin Isparta kentine çok yönlü etkileri. *International Winter Cities Symposium*, 1215-1231.

- Güler, H. ve Türkmen, M. (2018). Investigation of the effect of leisure time constraints of the university students in physical education and sport schools on their leisure time motivation: Bartın university sample. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1): 39-52.
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Khan, M.J., Chelliah, S. ve Ahmed, S. (2017). Factors influencing destination image and visit intention among young women travellers: role of travel motivation, perceived risk, and travel constraints. *Asia Pasific Journal of Tourism Research*, 22(11), 1-17.
- Khan, M.J., Chelliah, S. ve Ahmed, S. (2018). Intention to visit India among potential travellers: role of motivation, perceived travel risk, and travel constraints. *Tourism and Hospitality Research*, 1-17.
- Kim, K.S. ve Park, Y.M. (2010). Hierarchical leisure constraints on leisure motivation and participation among security agent. *International Journal of Contents*, 6(2), 59-68.
- Konu, H., Laukkanen, T. ve Raija, K. (2011). Using ski destination choice criteria to segment Finnish ski resort customers. *Tourism Management*, 32, 1096-1105.
- Kowalski, L. C., Grybovych, O., Lankford, S. ve Neal, L. (2012). Examining constraints to leisure and recreation for residents in remote and isolated communities: an analysis of 14 communities in the northwest territories of Canada. *World Leisure Journal*. 54(4), 322-336.
- Lai, C., Xiang, L. ve Harrill, R. (2013). Chinese outbound tourists' perceived constraints to visiting the United States. *Tourism Management*, 37,136-146.
- Li, M. ve Cai, L.A. (2012). The effects of personal values on travel motivation and behavioral intention. *Journal of Travel Research*, 51(4), 473-487.
- Miyake, M. ve Rodgers, E. (2008). Interrelationship of motivation for and perceived constraints to physical activity participation and the well-being of senior center participants. *Proceeding of the Northeastern Recreation Research Symposium*.
- Otoo, E. F. (2014). Constraints of international volunteering: a study of volunteer tourists to Ghana. *Tourism Management Perspectives*, 12, 15-22.
- Otoo, F.E. ve Kim, S. (2018). Analysis of studies on the travel motivations of senior tourists from 1980 to 2017: progress and future directions. *Current Issues in Tourism*, 1-25.
- Özçoban, E. (2019). Türkiye'de kış turizmi ve Erciyes Kayak Merkezi üzerine bir değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (3), 1606-1625.
- Pennington-Gray, L. ve Kerstetter, L. D. (2002). Testing a constraints model within the context of nature-based tourism. *Journal of Travel Research*, 40, 416-423.
- Priporas, C.V., Vassiliadis, C.A., Bellou, V. ve Andronikidis, A. (2015). Exploring the constraint profile of winter sports resort tourist segments. *Journal of Travel Research*, 54(5), 659-671.

- Raymore, L., Godbey, G., Crawford, D. ve Eye, A. (1993). Nature and process of leisure constraints: an empirical test. *Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, 18(2), 99-113.
- So, K.K.F., Oh, H., Min, S. (2018). Motivations and constraints of airbnb consumers: findings from a mixed-methods approach. *Tourism Management*, 67, 224-236.
- Song, H., Liu, K.N. ve Huang, Y.T. (2016). Understanding mainland Chinese tourists' motivation and constraints of visiting Taiwan, *Journal of China Tourism Research*, 12(3-4), 1-20.
- Sparks, B. ve Pan, G.W. (2009). Chinese outbound tourists: understanding their attitudes, constraints and use of information sources. *Tourism Management*, 30, 483-494.
- Unbehaun, W., Pröbstl, U. ve Haider, W. (2008). Trends in winter tourism: challenges for the future. *Tourism Review*, 63(1), 36-47.
- Vanat, L. (2019). International report on snow & mountain tourism, overview of the key industry figures for ski resorts.
- Yoon, Y. ve Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism Management*, 26(1), 45-56.
- Zheng C., Zhang J., Qian L., Jurowski C., Zhang H. ve Yan B. (2016). The Inner Struggle of Visiting 'Dark Tourism' Sites: Examining The Relationship Between Perceived Constraints and Motivations, *Current Issues in Tourism*, 21(15): 1-18.